

Kultuuriministeerium
info@kultuuriministeerium.ee

Teie: 30.06.2025 nr 1-11/708-1
Meie: 23.07.2025 nr 43

Rahandusministeerium
info@fin.ee

Eesti Puuetega Inimeste Koja (EPIKoja) tähelepanekud Kultuuriministri 25. mai 2020. a määruse nr 13 „Muuseumiprojektide toetamise tingimused ja kord“ muutmisele

EPIKoda on pühendunud sellele, et ühiskonnas peetavad arutelud ja tegevused oleksid kaasavad ning ligipääsetavad kõigile, sealhulgas puuetega inimestele, kes vajavad ligipääsetavuse erilahendusi.

Täname Kultuuriministeeriumi rõhutamast Vabariigi Valitsuse 2021.aastal heaks kiidetud strateegidokumenti toetuse andmise tingimuste sõnastamisel, täiendades loetelu ligipääsetavuse mõistega. Tunnustust väärrib, et ligipääsetavuse tagamise nõuet ei ole määruse eelnõus käsitletud eraldiseisva aspektina, vaid see on integreeritud hindamiskriteeriumitesse samaväärselt projekti läbimõelduse, teostajate professionaalsuse ja haldusvõimekusega. Kui ligipääsetavus on osaks projekti sisemisest loogikast, siis räägitakse selles kui avaliku ruumi ja väärtuste kujunemise eeltingimusest, mitte ainult normatiivsest kohustusest.

Soovime siiski juhtida tähelepanu kitsaskohale eelnõu rakenduslikes tingimustes, kus on märgitud, et juhul kui projekt puudutab mälestist või muinsuskaitsealal asuvat hoonet, ei pea füüsiline ligipääsetavus olema projektitegevuse osa juhul, kui see ei ole muinsuskaitsealistest tingimustest lähtuvalt võimalik või kui vajalike lahenduste maksumus ületab ebaproportsionaalselt kogu projekti eelarvet. Eesti Puuetega Inimeste Koja seisukohast on selline erand problemaatiline, sest sõnastus võib taastoota hoiakut, et ligipääsetavus ei ole võrdne osa kvaliteetsest avalikust ruumist, vaid on teisejärguline, millest võib teatud tingimustel loobuda.

Siinkohal peame oluliseks meenutada, et Eesti on ratifitseerinud Euroopa Nõukogu Faro konventsiooni (01.08.2021), mille artikkel 11 kohustab osalisriike arendama uuenduslikke viise avaliku sektori koostöökis teiste osapooltega (lõiked b, c ja d), tunnistades kultuuripärandi säilitamise laiemaks eesmärgiks inimarengut ja elukvaliteeti. Meie hinnangul peab jagatud vastutus kultuuripärandi hoidmisel laienema ka kodanikele, kellel on õigus kujundada avalikku ruumi vastavuses kaasava ja juurdepääsetava ühiskonna põhimõtetega olles samal ajal kooskõlas

muinsuskaitseliste väärtusega. Nagu rõhutab Faro konventsiooni artikkel 12, tuleb võtta meetmeid kultuuripärandile juurdepääsu parandamiseks, eriti noorte ja ebasoodsas olukorras olevate isikute seas. Seetõttu peaks ka muinsuskaitseobjektide puhul toetuste tingimused mitte välistama, vaid hoopis julgustama sobivate ligipääsulahenduste leidmist.

Teeme ettepaneku täiendada taotluse juhiseid viitega, et ligipääsetavuse tagamine muinsuskaitsealustel objektidel eeldab koostööd muinsuskaitse, objektide omanike ja ligipääsetavuse spetsialistide vahel, et leida optimaalsed lahendused ning kaaluda alternatiivseid ligipääsu võimalusi konkreetsele objektile konkreetsetes kontekstis.

Lisaks soovime teha täpsustusi seoses määruse seletuskirja punktiga 4, mis käsitleb teenuste ligipääsetavust. Põhiteenustena võiks loetellu lisada järgmised lahendused:

- olemasolevad või loodavad subtiitrid audiovisuaalsetele materjalidele;
- eesti viipekeeletõlge videomaterjalidele ja veebilehtedele;
- punktikirjale lisaks kombatav tavakiri (nägemispuudega isikutele, kes ei loe punktikirja);
- lihtsas keeles info, mis on mõeldud intellektipuude, lugemisraskuste või vähese keeleoskusega inimeste paremaks kaasamiseks.

Lõpetuseks teeme ettepaneku, et hindamiskomisjoni töösse oleksid kaasatud puuetega inimesed ja/või nende esindusorganisatsioonid. Vajadusel võiks hinnata konkreetseid lahendusi koostöös Riigi Tugiteenuste Keskuse või ligipääsetavuse ekspertidega, et tagada hindamise kvaliteet ja parem ühiskondlik kaasatus.

Lugupidamisega
(allkirjastatud digitaalselt)
Meelis Joost
Juhatuse esimees

Huvikaitse nõunik
Mari.puuram@epikoda.ee
tel +372 5401 0437